

- Legende**
- paars : helmgras en mos op stuivend duin
 - blauw : struikmassieven
 - groen : jonge pioniersbegroeiingen in natte pannen
 - geel : stuivend onbegroeid duin gearceerd : met struiken
 - bruin : duinweide
 - oranje : bosaanplantingen

Wandelpaden

5 wandelpaden aangeduid door middel van paaltjes met een kop van een welbepaalde kleur doorkruisen het reservaat en laten de wandelaar toe met alle typische biotopen kennis te maken.

het grenspad	: 1.600 m:	oranje paaltjes
het helmpad	: 2.200 m:	gele paaltjes
het konijnpad	: 1.900 m:	blauwe paaltjes
het duindoornpad	: 1.900 m:	groene paaltjes
het oostergrenspad	: 2.400 m:	grijze paaltjes
totaal	10.000 m	wandelpad

BEHEER EN TOEGANG

In tegenstelling met de vele andere reservaten waar men tracht een door de mens geschapen half natuurlijk landschap te bewaren, gaat het hier echt om een natuurlijk milieu waar de mens niet of weinig ingegrepen heeft. Alleen de weide in de binnenste duinpanne was beweid en deze wordt nu door een aangepast maaibeheer opgehouden. Misschien zullen de zandverstuivingen van het centrale wandelduin dergelijke afmetingen aannemen dat men in de komende jaren het zand zal moeten vastleggen.

Het voornaamste probleem is een algemene waterstands-daling waardoor vele van de hiervoor vernoemde interessante en voor ons land dikwijls uiterst zeldzame planten in hun bestaan bedreigd zijn. De waterwinning naast het reservaat zou hier de oorzaak van kunnen zijn.

De toenemende bezoekersdruk vormt een laatste probleem dat echter in de toekomst nog een sterke uitbreiding zal nemen. Een goede opvang en een degelijke begeleiding van het publiek is hier de enige oplossing.

Een natuurreservaat is er in de eerste plaats om de natuur te bewaren maar zeker toch ook om de mens van deze natuur te laten genieten.

De toegang voor het publiek wordt dan ook door de wet aan zekere banden gelegd. Aan de voornaamste ingangen vindt U een uittreksel van het Ministerieel Besluit op de bewaking, politie en verkeer in de Staatsnatuurreservaten.

Wij laten hieronder een paar van de voornaamste voorschriften volgen. Help ons de natuur voor het nageslacht te bewaren en houdt U eraan!

- de wandelpaden mogen niet verlaten worden
- honden en paarden zijn niet toegelaten
- sport en spel in groep horen er niet thuis
- baden, zwemmen en roeien zijn verboden
- tenten en windschermen mogen er niet opgeslagen worden
- de rust mag niet door transistors of zo gestoord worden

- jagen of dieren vervolgen is verboden
- de planten en de vegetatie mogen niet vernietigd of weggenomen (geplukt) worden
- vuur en vuilnis zijn zeker uit den boze.

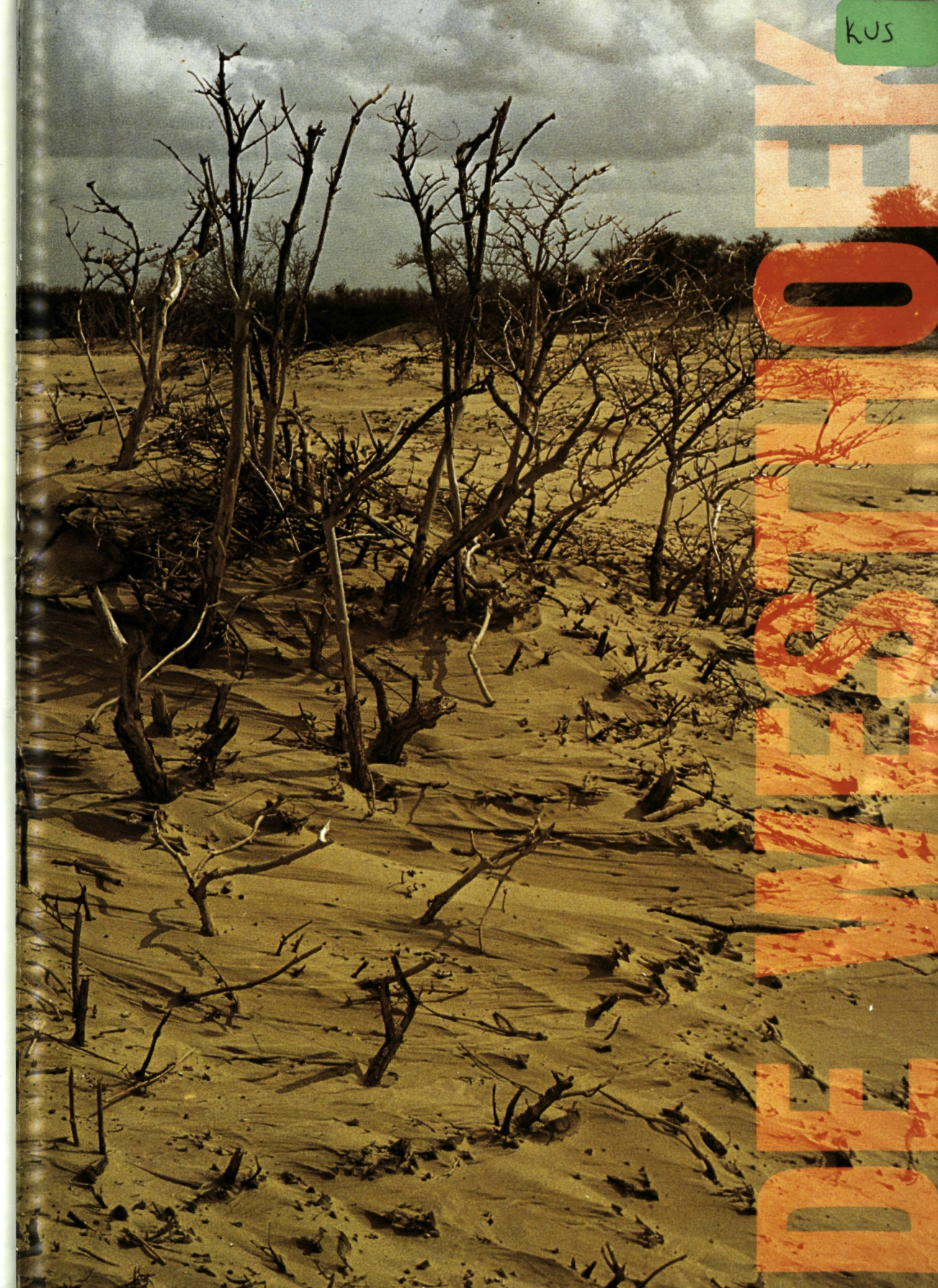
Voor alle verdere inlichtingen en klachten kunt U zich wenden tot de

Houtvesterij Brugge,
Twijnstraat 6, 8000 Brugge, (050) 33 67 95

Plaatselijke beambten:
Veurnestraat 34, 8470 De Panne, (058) 41 39 73
Esenweg 68, 8160 Diksmuide, (051) 50 11 14

Documentatie uitgegeven door het Bestuur van Waters en Bossen, Steenweg op Elsene 29-31, 1050 Brussel.

Reproductie van de kaarten nrs. 11 : 7/8 - 19 : 3/4 met toelating nr. A046 van het N.G.I.
Dia's: F. De Raeye en L. Vanhecke
Opmaak A. Franssens - Druk Van In, Lier

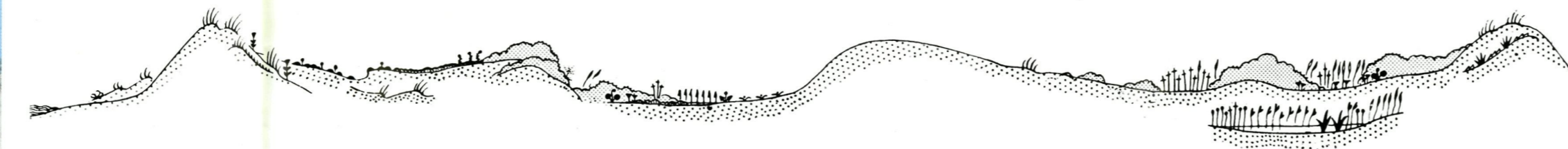
VAN STRAND TOT POLDER

Aan onze dichtbebouwde kust zijn de natuurgebieden zeldzaam geworden en vooral aan de westkust is juist omwille van het natuurschoon de recreatiedruk zo groot geworden dat het ene duingebied na het ander tot verdwijnen gedoemd was.

Het ongerepte en brede duinenlandschap van De Westhoek werd gelukkig reeds in 1958 door de Staat aangekocht en vormt nu één van de laatste plaatsen waar we de volledige processen van duinopbouw en duingenese van het strand tot aan de polder kunnen waarnemen.

Het is opgebouwd uit een aantal gordels die evenwijdig lopen met de kustlijn. Van noord naar zuid hebben we de zeereep, de noordelijke pannengordel, het centrale wandelduin en de zuidelijke pannengordel. Relatief hoge paraboolduinen sluiten het reservaat langs de zuidzijde af tegenover het aanleunende polderland.

Aan de hand van een doorsnede van het reservaat van strand naar polder en een aantal foto's worden hieronder en hiernaast de typische vegetatiegordels toegelicht.

Kruipwilg en liguster	Sikkelmos	Duindoorn	Duinsterretjesmos	Waternavel	Duinriet
Zeeraket	Rondbladig wintergroen	Fioringras	Zanddoddegras	Padderus	Tweerijige zegge
Biestarwegras	Zeewolfsmelk	Parnassia	Zuurminnende mossen en korstmossen	Duinroos	Oeverzegge
Helm	Rood zwenkgras	Drienerfzige zegge	Buntgras	Wilde asperge	Gele lis
			Gestippeld zonneroosje		

De lijzijde van de zeereep wordt gevormd door een 100-150 m brede zwak glooiende helling met een vrij gevarieerde flora. Vooral typisch zijn mosvegetaties en graziger gedeelten met o.a. tijm en duinroosjes.

De noordelijke pannengordel die hierop volgt bestaat uit drie naast elkaar gelegen duinpannen van elkaar en van de zeereep gescheiden door 3 zeer langgerekte asymmetrische paraboolduinen. De pannen zelf zijn zeer vlak en zijn voor 90% begroeid met 1 tot 2 m hoog, zeer dicht en ondoordringbaar struweel van zandwilg en duindoorn en wat liguster en vlier. Hieronder vindt men het rondbladig wintergroen (foto 4). Naar de randen tot in oostelijker richting wordt het struweel opener en bestaat het hoofdzakelijk uit zandwilg (foto 3), met ertussen o.a. de afgebeelde parnassia.

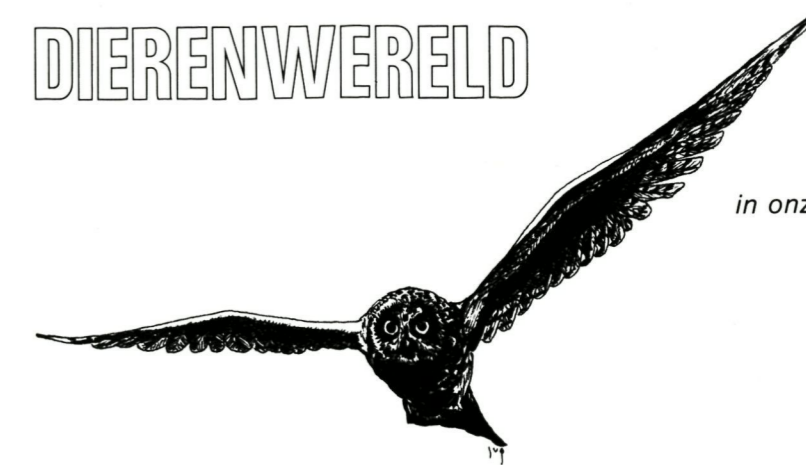
Het centrale wandelduin, (foto 5) ook wel de woestijn of de sahara genoemd torent 6-8 m en plaatselijk zelfs 15 m boven de noordelijke pannen uit. Voor de geomorfoloog is dit het interessantste gedeelte omdat hij hier allerlei aspecten van de duinvorming kan bestuderen.

De Zuidelijke pannengordel bestaat uit twee enorm grote pannen (45 ha en 95 ha) en worden ook op hun beurt omgeven door een kompleks paraboolduin.

Vanop de goed ontwikkelde zuidelijke armen van deze paraboolduinen heeft men een mooi panorama op het gehele reservaat (foto 6) en in het bijzonder op de aansluitende pannen. De vegetatie ervan stemt overigens goed overeen met deze van de noordelijke paraboolduinen maar is rijper en het struweel bestaat uit veel meer soorten. Dit is normaal want de zuidelijke pannen zijn ouder en meer ontkalkt. In deze pannen zijn ook enkele vochtiger gedeelten waar men ondanks het feit dat de duinen steeds droger worden nog enkele zeldzame planten vindt zoals de galigaan en de padderus. Een vroeger weiland dat voor de Westhoek staatsnatuurreservaat werd, extensief beweid werd is nu overal sterk verruigd. Hier tracht men nu door een aangepast maai-beheer het open karakter en de erbij horende zeldzame planten te bewaren.

Op de zuidelijke tegen de polder aan gelegen arm van het paraboolduin vinden we veel grazige vegetaties met een zuur aspect waarvan o.a. het buntgras (foto 7) een typische vertegenwoordiger is. Hier treedt ook overal het gele jacobskruid op waarvan de bladeren in de zomer veelal totaal afgevreten worden door de geel-zwart gestreepte rups van de jacobsvlinder.

DIERENWERELD

De velduil is de enige uil in onze streken die overdag jaagt.

In de noordelijke pannengordel broedden vroeger de strandplevier en de Kievit maar door de toenemende recreatiedruk (honden!) is de eerste reeds verdwenen en de tweede soort sterk in gevaar. Hier treft men ook veel veldleeuweriken aan. Het centrale wandelduin is gedurende de winter een plaats waar massa's kraaiachtigen zoals bonte kraai, roek en kauw 's avonds verzamelen alvorens in het Calmeynbos te gaan slapen.

De zuidelijke pannengordel met zijn gevarieerd en uitgestrekt doornstruweel is het rijkst aan zangvogels: nachtegaal, koekoek, fitis, kneu, rietgors, maar ook de zeldzamere sprinkhaanrietzanger vinden er elk hun specifiek milieu.

Op de laatste duinenrij voor de polder treffen we tenslotte tamelijk wat geelgorzen aan. Het is trouwens een typische soort van abrupte overgangen.

Wat de reptielen en amfibieën betreft is vooral het voorkomen van de rugstreeppad te vermelden. Deze zeldzame soort is in België nog het algemeenst in de duinen. De eieren van deze pad worden vooral afgelegd in de tijdelijke waterplassen van de noordelijke pannengordel. De zuidelijke pannengordel is veel rijker aan soorten en ondanks de verdroging kunnen we in een paar vroegere drinkputten nog de gewone pad, de bruine kikker, en de watersalamander aantreffen. Op de zuidelijke duingordel komt de levendbarende hagedis voor.

In 1973 en 1974 werden in de Westhoek 10.000 loopkevers gevangen: 76 soorten werden er vastgesteld hetgeen meer dan één vijfde is van de totale loopkeverfauna van ons land. De soortensamenstelling verschilt opvallend tussen enerzijds duintoppen en anderzijds de depressies (struwelen en pannen): 1 soort was zelfs nieuw voor België.

Over de fauna van het staatsnatuurreservaat zijn in de loop der tijden al heel wat onderzoeken verricht en we beschikken dan ook op het ogenblik over gegevens gaande van insecten en spinnen tot vogels en grote zoogdieren.

Uit alle studies komt toch één constante naar voor, namelijk dat in de Westhoek altijd zeer zeldzame of zelfs in België tot dit gebied beperkte diersoorten voorkomen.

Aan de top van de voedselpiramide vinden we verspreid over het hele reservaat de marterachtigen hermelijn, wezel en bunzing. Ofschoon ze er niet broeden kan men verder gedurende de hele winter de blauwe kiekendief en de overdag jagende velduil waarnemen. Al deze soorten leven voornamelijk van knaagdieren gaande van spitsmuizen tot konijnen en als hun prooi talrijk is, neemt ook het aantal toe. Het konijn is zeer talrijk maar door zijn vraat houdt het dan ook het dichtgroeien van de grazige gedeelten met duindoorn en andere struiken tegen.

Bij de kleurenfoto's:

1. De Helm legt het zand op de zeereep vast.
2. Vlak achter de zeereep zeewolfsmelk geparasiteerd door een bremsraap.
3. Open begroeiing van kruipwilg en parnassia.
4. Struweel van duindoorn en liguster met rondbladig wintergroen.
5. Het centrale wandelduin.
6. De Zuidelijke pannengordel met het vroegere weiland.
7. Ontkalkte binnenste duingordel met zuurminnende planten als buntgras.